

Toespraak toekenning Fernand Collin-Prijs voor Recht op 13 december 2018

Geachte voorzitter en geachte afgevaardigde bestuurder van de Universitaire Stichting

Geachte leden van de jury

Geachte laureaat

Geachte familieleden van de laureaat

Geachte promotoren

Geachte collega's

Dames en heren

Namens de jury van de Fernand-Prijs voor Recht heet ik u allen van harte welkom op de uitreiking van deze prijs.

Sta mij toe dat ik u eerst iets zeg over deze prijs. De tweejaarlijkse Fernand Collin-Prijs voor Recht is de belangrijkste wetenschappelijke prijs voor een in het Nederlands geschreven werk over een juridisch onderwerp, zonder enige beperking van vakgebied binnen het recht. Deze prijs werd voor het eerst toegekend in 1962 en is genoemd naar professor Fernand Collin, gewezen hoogleraar aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Katholieke Universiteit Leuven en later voorzitter van de Kredietbank, nu KBC. Ik ben bijzonder verheugd dat de kleindochter van professor Fernand Collin, mevrouw Anne Collin, vandaag hier aanwezig is op de uitreiking van deze prijs. Van harte welkom, mevrouw Collin.

De Universitaire Stichting, het huis waarin wij vandaag te gast zijn, beheert en organiseert deze prijs. De jury is de Universitaire Stichting, hier vertegenwoordigd door de voorzitter, erector Jacques Willems, en de afgevaardigd bestuurder, de heer De Ceuleneer, hiervoor bijzonder erkentelijk. Ik maak van deze gelegenheid ook graag gebruik om mevrouw Hilde Garmyn, directeur academische aangelegenheden en externe relaties van de Universitaire Stichting, van harte te danken voor de praktische organisatie van de bijeenkomsten van de jury en voor alle voorbereidende werkzaamheden voor de uitreiking van deze prijs.

Voor de editie 2018 van de Fernand Collin-Prijs voor Recht werden niet minder dan 18 werken ingediend. Het zijn stuk voor stuk doctoraatsproefschriften die aan onze Vlaamse rechtsfaculteiten werden verdedigd. De jury stond dus voor de zware taak om al deze werken te lezen, te beoordelen en het beste te bekronen. Na verschillende vergaderingen, vele boeiende gedachtewisselingen en een omstandig beraad heeft de jury beslist om de prijs 2018 toe te kennen aan de heer Joost Huysmans voor zijn boek "Legitieme verdediging. Gebruik en misbruik van de procedurele rechten door de verdediging in strafzaken", uitgegeven bij Intersentia. Het is de handelseditie van het proefschrift waarmee de auteur in 2016 aan de Katholieke Universiteit Leuven promoveerde tot doctor in de rechten. Professor Frank Verbruggen was de promotor en professor Raf Verstraeten was de copromotor van dit proefschrift. Namens de jury feliciteer ik de laureaat van harte voor het behalen van deze prijs. Ik wil ook de promotor en de copromotor feliciteren met de prijs die hun gewezen doctorandus vandaag ontvangt, want ik twijfel er niet aan dat hun voortreffelijke begeleiding mee bijgedragen heeft tot de hoogstaande kwaliteit van het bekroonde werk.

Het is hoog tijd dat ik nu iets meer zeg over de auteur. Joost Huysmans behaalde in 2008 het diploma van master in de rechten aan de Katholieke Universiteit Leuven en in 2009 een postgraduaat Europese Studies aan het Europacollege in Brugge. Van 2009 tot 2015 was hij voltijds assistent aan het Instituut voor Strafrecht aan de Katholieke Universiteit Leuven.

Na het behalen van zijn doctoraatsdiploma werd hij in 2016 advocaat aan de balie te Brussel en nadien te Leuven, waar hij thans medewerker is op een advocatenkantoor dat gespecialiseerd is in strafrecht en strafprocesrecht. Hij legt zich daar hoofdzakelijk toe op uiteenlopende zaken van ondernemingsstrafrecht. Sinds 2016 is hij nog als wetenschappelijk medewerker verbonden aan het Instituut voor Strafrecht van de Katholieke Universiteit Leuven. Hij is de auteur van verschillende wetenschappelijke bijdragen over het Europees en het Belgisch strafprocesrecht.

In het werk dat wij vandaag bekronen, onderzoekt Joost Huysmans of er grenzen zijn aan het gebruik van de procedurele rechten door de verdediging in het kader van een strafprocedure en of er sprake kan zijn van misbruik van de verdedigingsrechten, en zo ja, welke sancties hieraan kunnen worden verbonden. Dit is een bijzonder actueel en maatschappelijk belangrijk onderwerp. Sinds enige tijd heerst er in de publieke opinie en in de media immers enig onbehagen over het misbruik dat de verdediging zou maken van haar procedurele rechten.

In het eerste deel van zijn werk gaat de auteur op zoek naar een definitie van procesmisbruik en komt hij tot de conclusie dat er behoefte is aan een eigen theorie van het strafrechtelijk procesmisbruik.

In het tweede deel geeft de auteur een bijzonder gedetailleerd overzicht van de verschillende mogelijke vormen van wat hij noemt 'hinderlijk' procesgedrag van de verdediging in de Belgische strafprocedure, zoals de wraking van magistraten, klachten tegen politieambtenaren, het indienen van verzoekschriften tijdens het gerechtelijk onderzoek, het vragen van bijkomende onderzoeken in de fase van de regeling van de rechtspleging... enz. De auteur onderzoekt daarbij telkens de weerslag van het procesmisbruik op de voortgang van de procedure en wat hij noemt de 'contrastrategieën' die in de rechtspraak werden ontwikkeld als reactie op het procesmisbruik. Zijn onderzoek is mede gebaseerd op zowel een indringende rechtsvergelijkende analyse van het Franse, het Nederlandse en het Engelse strafprocesrecht als op een overtuigend onderzoek van de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, onder meer inzake het vereiste van de redelijke termijn.

In het derde deel volgt dan het sluitstuk waarin de auteur tot de conclusie komt dat er in de Belgische strafprocedure plaats is voor een eigen theorie van strafrechtelijk procesmisbruik.

De jury was het er unaniem over eens dat van alle ingezonden werken het doctoraatsproefschrift van Joost Huysmans het beste alle kwaliteiten in zich verenigt die de jury voor de toekenning van deze prijs verwacht. Het bekroonde werk is immers op theoretisch vlak zeer sterk, want het levert een vernieuwende bijdrage op het vlak van de theorievorming inzake het rechtsmisbruik door de verdediging in de strafprocedure. Die bijdrage is het resultaat van een gedegen rechtsvergelijkend onderzoek van het Franse, het Nederlandse en het Engelse strafprocesrecht en van een grondige studie van de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Tegelijkertijd heeft de auteur uitgebreide aandacht voor de rechtspraktijk en voor de praktische consequenties van zijn analyse. Kortom, zijn werk koppelt rigide wetenschappelijkheid aan nut voor de rechtspraktijk op een wijze die we nog niet vaak hebben vastgesteld in de Vlaamse rechtswetenschappelijke literatuur. Daarom verdient de auteur deze prestigieuze prijs. Namens de jury feliciteer ik Joost Huysmans hiervoor van harte.

Namens de jury overhandig ik hem nu deze prijs.

Ik verleen hem dan nu graag het woord voor een dankbetuiging.

...

Dames en heren

Namens de jury dank ik u allen van harte voor uw aanwezigheid en uw belangstelling.

Namens de Universitaire Stichting nodig ik u nu graag uit op de receptie.

Aloïs Van Oevelen

Voorzitter van de jury